

Ontwikkelingslijn: **Structuur**
Ontwikkelingsveld 2: **Voorspelbaarheid in leerkrachtgedrag**
Eigenaren: **Melanie Hoogenberg, Ineke Schwieters en Sylvia Kroezen**

Doel

Het werk in de groep zodanig structureren (voorspelbaar maken) dat leerlingen optimaal worden ondersteund bij het omgaan van uitgestelde aandacht en de planning van de leerkracht wordt veiliggesteld.

Toepassingsgebied

Deze procedure heeft betrekking op alle instructiemomenten.

Algemeen

Voorspelbaarheid in leerkrachtgedrag moet een bijdrage zijn in het welbevinden van leerlingen. Het bepaalt de rust en de orde maar ook de betrokkenheid van leerlingen bij hun werk.

Voorspelbaarheid moet de planning van instructie van de leerkracht waarborgen en het zelfstandig werken en denken van leerlingen stimuleren.

Succesindicatoren

1. De lesmomenten zijn zoveel mogelijk gestructureerd.

- Er is een duidelijke communicatie. De leerlingen weten wat er verwacht wordt doordat de leerkracht de regels herhaalt, het startmoment bepaalt en verwachtingen uitspreekt.
- Op het bord wordt de structuur gevisualiseerd door symbolen en teksten.
- Er is bij leerlingen duidelijkheid over tijd. Waar mogelijk wordt gebruikt gemaakt van de timetimer.
- Er is een heldere indeling van lessen, waarbij onderscheid is in hulp en instructie.

2. Het is voor de leerlingen duidelijk wanneer de leerkracht aanspreekbaar is.

- Er wordt een symbool gebruikt om duidelijk te maken wanneer de leerkracht niet gestoord mag worden.
Groep 1 en 2 gebruiken de rode en groene blokken.
Groep 3, t/m 8 gebruiken een rode en een groene kaart en het kleine blokje.

3. Er is onderscheid tussen hulp- en instructiemomenten.

Toetsing succesindicatoren

De directeur komt ieder schooljaar in de groep voor een klassenbezoek en kan gebruik maken van bijlage 3.

Bijlagen

1. Afspraken rond voorspelbaarheid leerkrachtgedrag
2. Model lesverloop
3. Observatieformulier voorspelbaarheid

Bijlage 1 Afspraken rond voorspelbaarheid leerkrachtgedrag

Groep 1 en 2

Lesmomenten worden nadrukkelijk geopend / afgesloten

- Gebruik dagritme kaarten
- herhalen werk instructie
- instructie moeilijke opdrachten
- belletje: opruimen
- kring: terugblik/voorblik

Tijdens de lesmomenten is de aandachtsverdeling gereguleerd

- De leerlingen werken altijd zelfstandig
- Er wordt gebruik gemaakt van een timetimer
- Als ze hulp van de leerkracht willen, wachten ze bij de tafel van de leerkracht
- Er wordt een groot blok gebruikt met rood en groen:
Rood = Leerkracht wil niet gestoord worden
Groen = Leerkracht kan hulp bieden

Er is onderscheid tussen hulp- en instructiecontacten

- De leerkracht bepaalt het hulpcontact
- Voor extra hulp wordt een instructietafel gebruikt
- Voor vragen gaat de leerling bij de tafel van de leerkracht staan

Groep 3, 4 en 5

Lesmomenten worden nadrukkelijk geopend / afgesloten

- Op bord uitleg structuur van dagdeel, door gebruikmaking van symbolen per vak met de opdracht erbij geschreven
- Individuele hulp tijdens rondes
- Er wordt gebruik gemaakt van een timetimer
- Gebruik van startronde en tussenrondes
- Na de les is er een evaluatie

Tijdens de lesmomenten is de aandachtsverdeling gereguleerd

- Wij gebruiken een rode en groene kaart zelfstandig werk
- De leerlingen gebruiken een gekleurde dobbelsteen
Kaart en dobbelsteen worden altijd samen gebruikt:
Groen = ik wil hulp bieden
Rood = ik wil niet gestoord worden / ik stoer zelf ook niet
? = Ik wil hulp van de leerkracht
- Er zijn afspraken voor materiaalgebruik
Zoals: leerlingen mogen vullingen en schriften zelf pakken
- De leerkracht loopt (vaste) rondes (start en hulprondes)

Er is onderscheid tussen hulp- en instructiecontacten

- Leerkracht bepaalt hulpcontact tijdens rondes en instructie
- Leerlingen gebruiken hun blokje

- Instructie gebeurt aan de tafel van de leerling (korte instructie) of aan de instructietafel
- Er is een instructietafel (of bureau van de leerkracht)

Groep 6, 7 en 8

Lesmomenten worden nadrukkelijk geopend / afgesloten

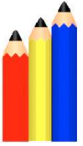
- Vooruitblik dagdeel door het op het bord visueel te maken
- Les wordt geopend (Voorkennis activeren)
- Er wordt gebruik gemaakt van een timetimer
- Er zijn afspraken over "Wat als je klaar bent"
- Na de les is er een evaluatie (Hoe ging het? Wat heb je geleerd?)

Tijdens de lesmomenten is de aandachtsverdeling gereguleerd

- Wij gebruiken een rode en groene kaart voor zelfstandig werk
- De leerlingen gebruiken een gekleurde dobbelsteen
Kaart en dobbelsteen worden altijd samen gebruikt:
Groen = ik wil hulp bieden
Rood = ik wil niet gestoord worden
? = Ik wil hulp van de leerkracht
- Er zijn afspraken voor materiaalgebruik
Zoals: leerlingen mogen vullingen en schriften zelf pakken
- De leerkracht loopt (vaste) rondes (start en hulprondes)

Er is onderscheid tussen hulp- en instructiecontacten

- Leerkracht bepaalt hulpcontact tijdens rondes en instructie
- Leerlingen gebruiken hun blokje
- Korte instructie gebeurt aan de tafel van de leerling
- Indien mogelijk is er een instructietafel (of bureau van de leerkracht)

Denk aan:

Lesmomenten worden nadrukkelijk geopend / afgesloten

- Expliciet maken van begin en eind van de les
- Structurering dag en week
- Gebruik van timetimer
- Uitspreken van wat wij gaan doen

Tijdens de lesmomenten is de aandachtsverdeling gereguleerd

- Symbool niet storen gebruiken
- Aandachtsblokje met de afspraken
- Vaste rondes

Er is onderscheid tussen hulp- en instructiecontacten

- Tijdens rondes bepaalt leerkracht het contact
- Hulpcontact alleen bij voortgang van de taak
- Instructie is gepland op vaste plek

Bijlage 2 Model lesverloop

Introductie:

- Wat gaan we doen?
- Wat weet je al?
- Hoe lang duurt het?

Startronde:

Leerkracht loopt (vaste) ronde en kijkt wie hulp nodig heeft

Instructie:

- Aan groep of groepje
- Leerkracht bepaalt wie instructie krijgt

Zelfstandig werken:

- Aan de taak
- Groot blok of blokje wordt gebruikt
- In enkele groepen wordt een rode / groene kaart gebruikt

Hulpronde:

Leerkracht loopt (vaste) ronde en kijkt wie hulp nodig heeft

Zorgronde:

Eventueel instructie aan individuele leerlingen in gecombineerde groep

Afsluiting / evaluatie:

- Wat heb je geleerd?
- Hoe ging het?

Hulp = Kan de leerling verder?
Weet de leerling wat hij/zij moet doen?
Is al het materiaal er?
Zijn er misverstanden over de taak?

Instructie = Inhoudelijke hulp aan groep of gedeelte van de groep.

Bijlage 3 Observatieformulier voorspelbaarheid

OBSERVATIEPUNT	Wel aanwezig	In zekere mate aanwezig	Niet van toepassing	OPMERKINGEN
De lesmomenten zijn zoveel mogelijk gestructureerd.				
Er is een duidelijke communicatie. De leerlingen weten wat er verwacht wordt doordat de leerkracht de regels herhaalt, het startmoment bepaalt en verwachtingen uitspreekt				
Op het bord wordt de structuur gevisualiseerd door symbolen en teksten.				
Er is bij leerlingen duidelijkheid over tijd. Waar mogelijk wordt gebruikt gemaakt van de klok.				
Er is een heldere indeling van lessen, waarbij onderscheid is in hulp en instructie				
Het is voor de leerlingen duidelijk wanneer de leerkracht aanspreekbaar is				
Er wordt een symbool gebruikt om duidelijk te maken wanneer de leerkracht niet gestoord mag worden.				
Er is onderscheid tussen hulp- en instructiemomenten				
Leerkracht loopt rond via hulpblokjes				